

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองที่มีต่อทักษะการสื่อสาร ของเด็กปฐมวัย

Effects of Folk Storytelling Activities Using Banana Leaf Puppets on Communication Skills of Early Childhood Children

อนิส ไบหวัง^{1*} และ ธีรรัตน์ ศรีวิรัตน์²

Anis Baiwang^{1*} and Thirarat Srivirat²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี, สาขาการศึกษา วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

¹ Bachelor student, Department of Education Program in Education, Early Childhood Education Major, Phukef Rajabhat University.

² อาจารย์ประจำวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² Early Childhood Education Lecturer, Department of Education, Phuket Rajabhat University.

* Corresponding author, E-mail: marana4390@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองที่มีต่อทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านปากอ จำนวน 11 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์ การเล่านิทานโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตอง ประกอบนิทานพื้นบ้านชุมชนบ้านปากอ 2) นิทานพื้นบ้านชุมชนบ้านปากอ จำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) เรื่อง ชุนชนหมูมีชื่อว่าปากอ 2) เรื่องเจ้ากรรมกับเพื่อนบ้านใจดี 3) เรื่องช้างผู้วิเศษ 4) เรื่องต้นกอดต้นใหญ่กับช้างเพื่อนรัก และแบบสังเกตทักษะการสื่อสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และความแปรปรวน (σ)

ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลอง ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.05$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความมั่นใจในการสื่อสารสูงสุดคือ ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.14$) รองลงมา คือ การฟังและตอบสนอง และความคิดสร้างสรรค์ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.14$) การส่งสาร ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.15$) การปรับตัว ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.16$) การสร้างความสัมพันธ์ ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.16$) การรับสาร ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.16$) การแก้ปัญหา ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.17$) การสื่อสารที่ไม่ใช้ถ้อยคำ ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.17$) และการให้ข้อมูลกลับ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.18$) ตามลำดับ ผลการวิจัยสะท้อนว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองมีผลต่อทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: หุ่นเชิดจากใบตอง, นิทานพื้นบ้าน, ทักษะการสื่อสาร, เด็กปฐมวัย, ชุมชนบ้านปากอ

Abstract

This research aimed to study the effects of folk storytelling activities using banana leaf puppets on the communication skills of early childhood children. The sample consisted of 11 children, aged 5–6 years, enrolled in the second semester of the 2025 academic year at Ban Pa Ko School, selected through purposive sampling. The research instruments included: 1) Lesson plans for storytelling experiences using banana leaf puppets based on local folk tales from the Ban Pa Ko community, 2) Four sets of local folk tales: "Our Community is Named Pa Ko," "The Department Head and the Kind Neighbors," "The Magic Elephant," and "The Great Ko Tree and the Beloved Elephant," and 3) A communication skills observation form. Data were analyzed using Mean (μ) and Variance (σ)

The research results revealed that after the experiment, the average communication skill scores of the children were higher than before the experiment ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.05$). Detailed analysis showed that the highest mean score was in communication confidence ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.14$), followed by listening and responding/creativity ($\mu = 4.50$, $SD = 0.14$), message transmission ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.15$), adaptability ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.16$), relationship building ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.16$), message reception ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.16$), problem-solving ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.17$), non-verbal communication ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.17$), and feedback ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.18$), respectively. These findings reflect that folk storytelling activities using banana leaf puppets significantly enhance the communication skills of early childhood children.

Keywords: banana Leaf puppets, Folk Tales, communication skills, early childhood, Ban Pa Ko Community

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านภาษาซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการเข้าสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ภาษาในการแสดงความรู้สึกรักใคร่ (กุลยา ตันติผลลาชีวะ, 2547)

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย เนื่องจากช่วยกระตุ้นการฟัง การจดจำคำศัพท์ การโต้ตอบทางภาษา และการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ (ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2545) (เกริก ยุ้นพันธ์, 2543) อีกทั้งนิทานพื้นบ้านยังมีคุณค่าในด้านวัฒนธรรม เพราะสะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของชุมชน นิทานพื้นบ้าน คือ เรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมาในท้องถิ่น โดยมักไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนในตอนต้น แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากความเชื่อจินตนาการ และสะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนคติสอนใจของกลุ่มชนนั้นๆ (พรทิพย์ เย็นจะบก

,2550) ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริงได้ รวมถึงการใช้สื่อประกอบการเล่านิทาน เช่น หุ่นเชิด เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากช่วยลดความเขินอายของเด็ก ทำให้เด็กกล้าแสดงออก กล้าพูด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น (สิริพรรณ ดันตริรัตน์ไพศาล,2545) โดยเฉพาะหุ่นเชิดที่ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ใบตอง ซึ่งหาได้ง่าย ปลอดภัย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การใช้หุ่นเชิดจากใบตองจึงเป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (จินตนา บันลือศักดิ์,2551) การใช้หุ่นเชิดประกอบการเล่านิทานที่บ้านเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ และการใช้จินตนาการ โดยกิจกรรมดังกล่าวเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมทั้งด้านการฟัง การพูด การแสดงออก และการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สุนน อมรวิวัฒน์,2545) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเกิดจากประสบการณ์ตรง การมีส่วนร่วม และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมถึง (ทิตินา แชนมณี,2557) ที่เน้นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์และแสดงออกอย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร (อรชума ยุทธวงศ์,2527) ได้ให้ความหมายว่าหุ่นเป็นวัตถุที่สร้างขึ้นแล้วนำมาทำให้เคลื่อนไหวได้ เพื่อสื่อความหมาย กับผู้อื่นโดยใช้ในการสื่อสาร นำความรู้สึก นึกคิดอารมณ์แรงบันดาลใจ และความฝัน มาทำให้เป็นตัวตนขึ้นมา

ชุมชนบ้านปากอ อำเภอกะทือ จังหวัดสงขลา เป็นชุมชนที่มีทุนทางวัฒนธรรมด้านนิทานพื้นบ้าน และการถ่ายทอดเรื่องราวจากรุ่นสู่รุ่น เด็กในชุมชนมีความคุ้นเคยกับนิทานพื้นบ้านที่ผู้สูงอายุเล่าให้ฟัง แต่การนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ จากการศึกษาบริบทชุมชนพบว่า ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนเห็นว่าการใช้หุ่นเชิดจากใบตองประกอบการเล่านิทานพื้นบ้านสามารถกระตุ้นความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กมีสมาธิในการฟัง กล้าพูด กล้าแสดงบทบาทสมมติ และมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้หุ่นเชิดจากใบตองประกอบการเล่านิทานพื้นบ้านของชุมชนบ้านปากอ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย โดยคาดว่าผลการวิจัยจะช่วยยืนยันประสิทธิภาพของการใช้สื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาการประดิษฐ์หุ่นจากใบตองให้คงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองที่มีต่อทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

แนวคิด ทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสังเคราะห์แนวคิดหลัก 3 ประการ เพื่อนำมาเป็นฐานในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและจัดกิจกรรม ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction Theory): ยึดแนวคิดที่ว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาและพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ดีที่สุดเมื่อได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการสนทนาโต้ตอบอย่างเป็นธรรมชาติ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟังและพูดคุยร่วมกับผู้อื่น จะช่วยส่งเสริมทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา

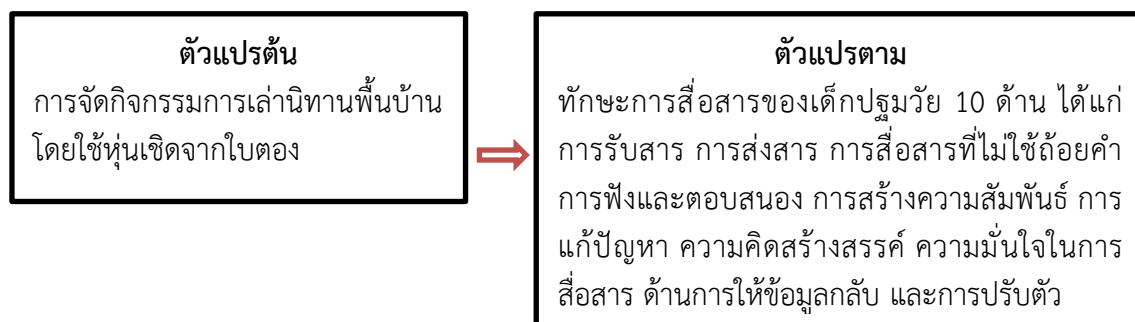

แนวคิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและประสบการณ์ตรง (Play-based Learning & Direct Experience): อ้างอิงแนวคิดของ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2545) ; ทิศนา แคมมณี (2557) ที่เน้นย้ำว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องเกิดจากการลงมือทำ (Active Learning) กิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมผ่านการเล่น จะช่วยให้เด็กสร้างองค์ความรู้และพัฒนาความมั่นใจได้ด้วยตนเอง

แนวคิดการใช้สื่อหุ่นเชิดและนิทานพื้นบ้าน: อ้างอิงแนวคิดของ อรชума ยุทธวงศ์ (2527) ; สิริพรรณ ตันตริรัตน์ไพศาล (2545) ที่อธิบายว่า หุ่นเชิดทำหน้าที่เป็น "เกราะกำบังทางจิตวิทยา" หรือ ตัวแทน (Proxy) ที่ช่วยลดความประหม่าและลดความเขินอาย ทำให้เด็กกล้าแสดงออกทางจินตนาการมากขึ้น เมื่อบูรณาการเข้ากับนิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวเด็ก จะยิ่งช่วยดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้เด็กอยากสื่อสารโต้ตอบมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาศัยแนวคิดพัฒนาการทางภาษาซึ่งเน้นบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อการพัฒนาภาษาร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อท้องถิ่น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้หุ่นเชิดจากใบตองประกอบเรื่องเล่านิทานพื้นบ้านชุมชนบ้านปากอที่มีต่อทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย” การวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาผลเชิงปริมาณของการใช้กิจกรรม และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายผล

1. ประชากร คือ เด็กปฐมวัยอายุ 5–6 ปี ในโรงเรียนบ้านปากอ จำนวน 11 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3

2. การจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตอง

ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตอง จำนวน 24 แผน มีการดำเนินการดังนี้

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองประกอบการเล่นิทานพื้นบ้าน ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ทักษะการสื่อสาร การเล่านิทาน การใช้สื่อหุ่นเชิด และการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.2 วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

2.1.3 ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

2.1.4 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองประกอบการเล่านิทานพื้นบ้านชุมชนบ้านปากอ โดยยึดกระบวนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็ก เช่น ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ชี้เน้นกิจกรรม ชี้สรุป และชี้ประเมินผล

2.1.5 กำหนดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย เช่น การฟังนิทาน การสนทนาโต้ตอบ การแสดงบทบาทสมมติ และการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของตนเอง

2.1.6 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฉบับร่าง และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรม

2.1.7 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.1.8 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล

2.1.9 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

2.2 การพัฒนาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตอง มีขั้นตอนการสร้างนิทานพื้นบ้านและหุ่นเชิดจากใบตอง รวมทั้งขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

2.2.1 ศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านของชุมชนบ้านปากอจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนและผู้อาวุโส เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องและสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

2.2.2 ปรับเนื้อหาบทนิทานให้อยู่ในรูปแบบภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัย และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้

2.2.3 นำเนื้อหาบทนิทานมาออกแบบเป็นรูปเล่มในโปรแกรม canva ให้ทันสมัยและสวยงาม

2.2.4 หลังจากนั้นออกแบบและประดิษฐ์หุ่นเชิดจากใบตอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความคงทนและความน่าสนใจสำหรับเด็ก

2.2.5 นำนิทานพื้นบ้านและหุ่นเชิดเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และการศึกษาปฐมวัย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และคุณค่าทางการศึกษา

2.2.6 ประเมินความสอดคล้องของนิทานกับวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.2.7 ปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบของนิทาน รวมถึงลักษณะของหุ่นเชิดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

2.2.8 ทดลองใช้การเล่านิทานร่วมกับหุ่นเชิดจากใบตองในกลุ่มเด็กขนาดเล็กเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ระยะเวลา และการตอบสนองของเด็ก

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกตทักษะการสื่อสาร ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของทักษะการสื่อสาร

2) กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการสื่อสาร เช่น การฟัง การพูด การโต้ตอบ การเล่าเรื่อง และการแสดงออกทางภาษา

3) สร้างแบบสังเกตในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน

4) จัดทำแบบสังเกตฉบับร่างและตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและพฤติกรรมที่ใช้สังเกต

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตทักษะการสื่อสาร ดังนี้

1) นำแบบสังเกตทักษะการสื่อสารเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลและการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

2) วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3) ปรับปรุงแบบสังเกตให้มีความสมบูรณ์และพร้อมนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงในการวิจัย

4) ได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดในการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และบางข้อมีค่า 0.67 ซึ่งทุกข้อมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (0.50) แสดงว่าแบบสังเกตมีความตรงเชิงเนื้อหาและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้

4.2 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของเด็กปฐมวัยในพื้นที่บ้านปากอ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสังเกตทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยไปใช้กับประชากรเป็นระยะเวลา 240 นาที ใน 8 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยนำแบบสังเกตมาทดลองใช้ จำนวน 3 วัน ดังนี้ วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ในช่วงเวลา 09.00 นาฬิกา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

5.2 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยใช้แผนในการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่บ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตอง ในช่วงเวลา 09.00 นาฬิกา โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน

5.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสังเกตทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ไปใช้กับกลุ่มประชากรเป็นระยะเวลา 30 นาที ช่วงเวลา 09.00 นาฬิกา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

7.1 การคำนวณค่าเฉลี่ย (μ) ของคะแนนทักษะการสื่อสาร

7.2 ความแปรปรวน (σ) (ควรมีการคำนวณเพื่อแสดงความกระจายของข้อมูล)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองที่มีต่อทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย” โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลอง ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.15$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความมั่นใจในการสื่อสารสูงสุดคือ ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.14$) รองลงมา คือ การฟังและตอบสนอง และความคิดสร้างสรรค์ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.14$) การส่งสาร ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.15$) การปรับตัว ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.16$) การสร้างความสัมพันธ์ ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.16$) การรับสาร ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.16$) การแก้ปัญหา ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.17$) การสื่อสารที่ไม่ใช้ถ้อยคำ ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.17$) และการให้ข้อมูลกลับ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.18$) ตามลำดับ ผลการวิจัยสะท้อนว่า การจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านโดยใช้หุ่นเชิดจากใบตองมีผลต่อ ทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และความแปรปรวนของทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ทักษะการสื่อสาร	ประชากร (N = 11)						t	P-value
	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง				
	μ	σ	ร้อยละ	μ	σ	ร้อยละ		
1.การรับสาร	2.95	0.13	59.00	4.30	0.16	86.00	≈ 24.5	< .001
2.การส่งสาร	3.03	0.12	60.60	4.42	0.15	88.40	≈ 26.8	< .001
3.การสื่อสารที่ไม่ใช้ถ้อยคำ	2.88	0.14	57.16	4.25	0.17	85.00	≈ 23.7	< .001
4.การฟังและตอบสนอง	3.10	0.11	62.00	4.50	0.14	90.00	≈ 28.9	< .001

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทักษะการสื่อสาร	ประชากร (N = 11)						t	P-value
	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง				
	μ	σ	ร้อยละ	μ	σ	ร้อยละ		
5.การสร้างความสัมพันธ์	2.90	0.13	58.00	4.33	0.16	86.60	≈ 25.2	$< .001$
6.การแก้ปัญหา	2.89	0.14	57.00	4.28	0.17	85.60	≈ 24.2	$< .001$
7.ความคิดสร้างสรรค์	2.28	0.13	58.00	4.50	0.14	90.00	≈ 30.5	$< .001$
8.ความมั่นใจในการสื่อสาร	3.05	0.12	61.00	4.55	0.14	91.00	≈ 31.2	$< .001$
9.การให้ข้อมูลกลับ	2.80	0.15	56.00	4.22	0.18	84.40	≈ 22.8	$< .001$
10.การปรับตัว	2.79	0.15	55.80	4.38	0.16	87.60	≈ 26.0	$< .001$
รวม	2.94	0.12	58.80	4.36	0.15	87.20	≈ 27.4	$< .001$

จากตารางพบว่า เด็กมีทักษะการสื่อสารสูงขึ้นอย่างชัดเจน จากระดับ “พอใช้” ($\mu = 2.94$, $\sigma = 0.12$) เป็นระดับ “ดีมาก” ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.15$) โดยผลการทดสอบทางสถิติพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t \approx 27.40$, $P\text{-value} < .001$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงสุด คือ ความมั่นใจในการสื่อสาร ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.14$; $t \approx 31.20$, $P\text{-value} < .001$) แสดงให้เห็นว่า เด็กมีความกล้าแสดงออกและมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้นอย่างชัดเจน และส่วนด้านที่มีพัฒนาการสูงสุด คือ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับต่ำสุดก่อนการทดลอง ($\mu = 2.28$, $\sigma = 0.13$) เป็นระดับดีมากหลังการทดลอง ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.14$) โดยมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t \approx 30.50$, $P\text{-value} < .001$) แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัย สูงกว่าก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณาารายด้าน ผู้วิจัยจึงอภิปรายประเด็นสำคัญในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ผลรวม ค่าเฉลี่ยรวมของทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้นจาก 2.94 ($\sigma = 0.12$) ในระดับพอใช้ เป็น 4.36 ($\sigma = 0.15$) ในระดับดีมาก พัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนนี้เป็นผลมาจากรูปแบบกิจกรรมที่เน้น “การมีปฏิสัมพันธ์” (Interaction) และ “ประสบการณ์ตรง” ตามแนวคิดของสุมน อมรวิวัฒน์ (2545) และทิสนา แคมมณี (2557) ที่เน้นว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการลงมือทำและการมีส่วนร่วม กิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นเชิดใบตองจึงไม่ใช่เพียงการฟัง แต่เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้โต้ตอบและแสดงออกอย่างรอบด้าน

2. แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกด้าน คะแนนร้อยละของทักษะการสื่อสารทั้ง 10 ด้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยมีคะแนนหลังการทดลองอยู่ในช่วงร้อยละ 84.40 - 91 การที่กิจกรรมเดียวส่งผลต่อทักษะได้ครอบคลุมถึง 10 ด้าน เนื่องจากหุ่นเชิดจากใบตองเป็นสื่อที่เชื่อมโยงทั้ง “วัจนภาษา” (การพูดโต้ตอบ) และ “อวัจนภาษา” (ท่าทางและสีหน้า) ตามแนวคิดของ อรชума ยุทธวงศ์, (2527) จกรรมนี้จึงทำหน้าที่เป็นองค์รวมในการพัฒนาทั้งการรับสาร (การฟังนิทาน) และการส่งสาร (การแสดงบทบาทสมมติ) ไปพร้อมกัน

3. ด้านที่สูงที่สุด ด้านความมั่นใจในการสื่อสาร มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.55 ($\sigma = 0.14$) หรือคิดเป็นร้อยละ 91 ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล, (2545) ที่ระบุว่าสื่อประเภทหุ่นเชิดช่วย “ลดความเขินอาย” ของเด็ก หุ่นเชิดใบตองทำหน้าที่เป็นตัวแทน (Proxy) ที่ทำให้เด็กกล้าพูดและกล้าแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่นได้มากขึ้น เพราะรู้สึกว่าเป็นผู้สื่อสารแทนตนเอง

4. ด้านที่ต่ำก่อน แต่พัฒนาเยอะ ด้านความคิดสร้างสรรค์ เริ่มต้นจากคะแนนต่ำที่สุดคือ 2.28 แต่ภายหลังจากกิจกรรมพุ่งสูงขึ้นเป็น 4.50 เทียบเท่ากับด้านการฟังและตอบสนอง พัฒนาการที่ก้าวกระโดดนี้สะท้อนว่าหุ่นเชิดใบตองซึ่งเป็นสื่อจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น ช่วยเปิดพื้นที่ทางจินตนาการให้เด็กได้สวมบทบาทและสร้างเรื่องราวใหม่ๆ ได้ดีกว่าสื่อสำเร็จรูป สอดคล้องกับแนวคิดของอรชума ยุทธวงศ์, (2527) ที่ว่าหุ่นเชิดคือการนำความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการมาทำให้เป็นตัวตนขึ้นมา

5. ความสม่ำเสมอของผล SD ต่ำกว่า ความสม่ำเสมอของผล (σ ต่ำ) ค่าความแปรปรวน (σ) หลังการทดลองในภาพรวมมีค่าเพียง 0.15 และรายด้านอยู่ในช่วง 0.14 - 0.18 ซึ่งถือว่าต่ำมากค่า σ ที่ต่ำแสดงให้เห็นว่าเด็กทั้ง 11 คน “มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน” ผลการวิจัยนี้พิสูจน์ว่ากิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านด้วยหุ่นเชิดใบตองมีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและบริบทของเด็กปฐมวัยทุกคนในชุมชนบ้านปากอ ไม่ว่าจะเป็นเด็กจะมีพื้นฐานเดิมอย่างไร นวัตกรรมนี้ก็สามารถยกระดับทักษะการสื่อสารของเด็กทุกคนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูปฐมวัยควรนำสื่อหุ่นเชิดจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
2. ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการสื่อสาร
3. สามารถประยุกต์ใช้กับสาระอื่น เช่น คุณธรรม จริยธรรม หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย
2. ควรเปรียบเทียบกับรูปแบบการเล่านิทานประเภทอื่น เช่น นิทานดิจิทัล ควรศึกษาผลระยะยาวของการใช้หุ่นเชิดต่อพัฒนาการด้านอื่น เช่น ทักษะสังคม หรือความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:

เบรนเบสบุ๊คส์.

เกริก ยุ้นพันธ์. (2543). นิทานสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2545). นิทานกับการพัฒนาทักษะภาษาเด็ก. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จินตนา บรรลือศักดิ์. (2551). กิจกรรมหุ่นเชิดส่งเสริมทักษะภาษา. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

จินตนา บรรลือศักดิ์. (2551). การใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

ทิตนา แชมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรทิพย์ เย็นจะบก. (2550). การเล่าเรื่อง: จากนิทานพื้นบ้านสู่การเล่าเรื่องในสังคมปัจจุบัน.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

สุนน อมรวิวัฒน์. (2545). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.